

Львівський державний університет фізичної культури

Кафедра спортивної медицини, здоров'я людини

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

**Програма
дисципліни спеціалізації**

підготовки бакалаврів

галузь знань 01 Освіта
(рівень вищої освіти)
(шифр і назва напрямку)

спеціальності 014.14 Середня освіта.Здоров'я людини
(шифр і назва спеціальності)

Робоча програма з дисципліни – «Методика навчання основ здоров'я» для студентів спеціальності 014.14 Середня освіта (здоров'я людини)

IV с. (денна форма навчання)

Розробник: професор, д.н. з держ.упр., Шиян О.І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри спортивної медицини, здоров'я людини

Протокол від 28 серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри спортивної медицини, здоров'я людини

_____ (проф. Шиян О.І.)

“ _____ ” _____ 2018 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань *0102 фізичне виховання, спорт і здоров'я людини (шифр і назва)	Нормативна	
	Напрямок підготовки 6.010203 здоров'я ЛЮДИНИ (шифр і назва)		
Модулів - 2	Спеціальність (професійне спрямування): «бакалавр спорту та фізичного виховання»	Рік підготовки:	
Змістових модулів —		2-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Семестр	
Загальна кількість годин-120		3-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 60 самостійної роботи студента - 60		Лекції	
		20 год.	0 год.
		Практичні семінарські	
		40 год.	0 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
60 год.	0 год.		
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання - для заочної форми навчання

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

На другому курсі для студентів факультету ПО проводяться заняття з предмету «Методика навчання основ здоров'я».

Кількість годин, що відведені навчальним планом на вивчення дисципліни становить 120 годин, з них: 20 годин - лекції, 40 годин - практичні заняття, 60 годин

- самостійна робота.

Мета - оволодіння майбутніми педагогами такими знаннями, вміннями та навичками, які б сприяли формуванню здоров'язбережувальної компетентності школярів, утвердженню ціннісного ставлення до життя і здоров'я, їхньому фізичному, соціальному, психічному і духовному розвитку.

Завдання навчальної дисципліни передбачають оволодіння студентами знаннями, вміннями і навичками, що будуть сприяти:

- формуванню в учнів знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, безпечну поведінку, взаємозв'язок організму людини з природним, техногенним і соціальним оточеннями;
- розвитку в учнів мотивації дбайливого ставлення до власного здоров'я, удосконаленню фізичних, соціальних, психічних і духовних його чинників;
- вихованню в учнів потреби у здоров'ї, що є важливою життєвою цінністю, свідомого прагнення до ведення здорового способу життя;
- розвитку умінь самостійно приймати рішення щодо власних вчинків;
- набуттю учнями власного досвіду зі збереження здоров'я з урахуванням фізичного стану;
- розгортанню у повсякденному житті практичної діяльності задля збереження здоров'я власного та інших.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- предмет, мету і завдання курсу «Основи здоров'я» для школярів загальноосвітньої середньої школи;
- структуру та зміст навчального матеріалу курсу «Основи здоров'я» для школярів загальноосвітньої середньої школи; основні форми, методи і стратегії навчання учнів основам здоров'я;
- методику організації навчального процесу з основ здоров'я;
- засоби формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності, активної мотивації до ведення здорового способу життя, поліпшення фізичної, соціальної, психічної і духовної складових здоров'я, здатності застосовувати всі набуті компетентності в конкретних життєвих або навчальних умовах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- будувати урок з основ здоров'я як цілісну, динамічну систему, основними складовими якої є організаційний, дидактичний, методичний та оздоровчий аспект;
- методично грамотно організувати навчальний процес з основ здоров'я;
- правильно оцінювати навчальні досягнення учнів з основ здоров'я;
- використовувати в навчальному процесі основні форми, методи і стратегії навчання учнів основам здоров'я;
- виховувати в учнів бажання вести здоровий та безпечний спосіб життя;
- формувати в учнів здоров'язбережувальну компетентність шляхом набуття ними навичок здорового способу життя та умінь зберігати і зміцнювати різні складові здоров'я.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики навчання основ здоров'я.

Тема 1. Вступ у дисципліну «Методика навчання основ здоров'я».

Місце предмету «Основи здоров'я» у формуванні загального світогляду і культури людини.

Предмет і завдання «Основи здоров'я». Етапи впровадження предмету «Основи здоров'я» в систему шкільної освіти і чинники, що забезпечують його ефективність. Підготовка вчителя основ здоров'я. Специфічність методів та технологій навчання, спрямованих на формування свідомої мотивації до здорового способу життя і набуття навичок формування, зміцнення і збереження здоров'я. Характеристика стану здоров'я дітей в Україні. Закон «Про загальну середню освіту» про виховання у школярів ставлення до здоров'я як до найвищої соціальної цінності. Нормативно-правова база, яка окреслює напрями діяльності і заходи щодо формування здорового способу життя і безпечної поведінки у дітей та підлітків через систему загальної середньої освіти.

Тема 2. Методологічні основи методики навчання основ здоров'я.

Основні фактори формування і розвитку особистості. Біологічна обумовленість особистості. Соціальні фактори формування особистості. Функції виховання у формуванні особистості (організаційна, ціннісноорієнтована, профілактична, превентивна). Закономірності та рушійні сили розвитку особистості. Вікова періодизація розвитку особистості, її значення для формування змісту курсу «Основи здоров'я» на різних етапах навчання. Випереджаючий характер освіти в галузі навчання здоров'я та її превентивність. Формування культури здоров'я особистості як навчально-виховний процес. Методи педагогічного дослідження, їх використання в практиці роботи вчителя «Основи здоров'я». Методи діагностики рівня здоров'я учнів. Основні засади моніторингу здоров'я школярів.

Тема 3. Методи навчання основ здоров'я.

Нові вимоги до завдань загальної середньої освіти - формування опорних знань, життєвих навичок і компетентностей, здатності до саморозвитку і самонавчання. Особистісно-орієнтований підхід в організації навчального процесу. Педагогіка співпраці і розвиваюче навчання. Методи навчання, їх класифікація. Традиційні методи навчання, що використовують на уроках «Основи здоров'я» (словесні, наочні, практичні, контролю і самоконтролю, самостійної роботи). Нетрадиційні методи навчання. Поняття про методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. Імітаційні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності (інсценування, ділові ігри, аналіз конкретної ситуації, мозкова атака, круглий стіл). Значення активних методів навчання для формування позитивного ставлення учнів до проблем здоров'я і засвоєння відповідних навичок. Навчання

здорового способу життя на засадах розвитку навичок. Тренінг як метод групового навчання. Зміст та організація домашніх завдань на різних етапах вивчення предмету. Види, форми й методи контролю та оцінки ефективності навчального процесу. Особливості оцінювання знань, навичок та вмінь при вивченні предмета «Основи здоров'я». Здоров'язберігаючі технології в навчальному процесі.

Тема 4. Умови ефективної реалізації завдань предмету «Основи здоров'я».

Вимоги до особистості вчителя основ здоров'я. Кваліфікаційна характеристика вчителя основ здоров'я. Формування культури здоров'я вчителя основ здоров'я. Кабінет основ здоров'я. Стратегія, принципи, положення та напрями діяльності шкіл, що працюють за проектами «Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю», «Школа здоров'я» та «Школа дружня до дитини». Співпраця з батьками, громадськими організаціями.

Змістовий модуль 2. Зміст освіти та методика навчання окремих тем предмету «Основи здоров'я».

Тема 5. Методика формування понять у межах курсу «Основи здоров'я».

Емпіричні та теоретичні поняття. Формування понять життєдіяльність, здоров'я, хвороба, третій стан, індивідуальна витривалість, саморегуляція, профілактика тощо. Технологія поетапного формування понять: ознайомлення з основоположними поняттями, встановлення зв'язку між окремими поняттями, поглиблення розуміння поняття на міжпредметній основі, формування кінцевого поняття.

Тема 6. Зміст і структура освіти з основ здоров'я.

Міжнародний досвід навчання основам здоров'ю. Освітня галузь «Фізичне виховання і спорт» в державних стандартах загальної середньої освіти. Виконання вимог стандарту — обов'язкова умова діяльності всіх навчальних закладів. Базовий навчальний план загальноосвітніх навчальних закладів.

Інваріантна і варіативна складові в його структурі. Питання здоров'я в інших освітніх галузях. Навчальна програми з предмету «Основи здоров'я». Міжпредметні зв'язки та їх значення для формування в учнів відповідного ставлення, знань і навичок здорового способу життя. Відповідність змісту, форм і методів організації занять віковим особливостям учнів. Превентивний характер навчання. Актуальні проблеми здоров'я і безпеки життєдіяльності підлітків та відображення цих проблем у навчальних програмах «Основ здоров'я» та факультативних курсів валеологічного спрямування. Профілактика адиктивної поведінки. Попередження захворювань, що передаються статевим шляхом і ВІЛ/СНІДу. Гендерна освіта і виховання. Врахування вікових особливостей учнів при плануванні навчального матеріалу та добору форм і методів проведення занять в основній школі. Питання репродуктивного здоров'я і планування сім'ї — найактуальніші питання юнацького віку. Позакласні форми організації навчання

основ здоров'я для юнаків і дівчат.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р		л	п	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1												
Теоретичні основи методики навчання основ здоров'я												
Тема 1. Вступ у дисципліну «Методика навчання основ здоров'я»		2	2			4						
Тема 2. Методологічні основи методики навчання основ		2	2			6						
Тема 3. Методи навчання основ здоров'я		4	4			6						
Тема 4. Умови ефективної реалізації завдань предмету "Основи здоров'я"		2	4			4						
Разом за змістовим модулем 1		10	12			20						
Змістовий модуль 2.												

Зміст освіти та методика навчання окремих тем предмету «Основи здоров'я»											
Тема 5. Методика формування понять у межах курсу «Основи здоров'я»		2	4			10					
Тема 6. Зміст і структура освіти з основ здоров'я		8	2 4			30					
Разом за змістовим модулем 2		10	2 8			40					
Усього годин		20	4 0			60					

5. Теми практичних занять

№ з/	Назва теми	Кількість
1	Вступ у дисципліну «Методика навчання основ здоров'я». Нормативно-правова база формування здорового способу життя і безпечної поведінки у дітей та підлітків через систему шкільної освіти.	2
2	Методологічні основи методики навчання основ здоров'я. Методи діагностики рівня здоров'я учнів, вивчення індивідуальних показників фізичного здоров'я і розроблення паспорта здоров'я.	2
3	Методи навчання основ здоров'я. Активні методи навчання. Навчання здорового способу життя на засадах розвитку відповідних навичок. Імітаційні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності (інсценування, ділові ігри, аналіз конкретної ситуації, мозкова атака, круглий стіл). Тренінг як метод групового навчання.	4

4	<p>Умови ефективної реалізації завдань предмету «Основи здоров'я».</p> <p>Принципи та положення діяльності шкіл, що працюють за проектами «Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю», «Школа здоров'я» та «Школа дружня до дитини».</p> <p>Співпраця з батьками та громадськими організаціями.</p>	4
	<p>Принципи та положення діяльності шкіл, що працюють за проектами «Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю», «Школа здоров'я» та «Школа дружня до дитини»</p> <p>Співпраця з батьками та громадськими організаціями.</p>	
5	<p>Методика формування понять у межах курсу «Основи здоров'я». Технологія поетапного формування понять: ознайомлення з основоположними поняттями. Встановлення зв'язку між окремими поняттями, поглиблення розуміння поняття на міжпредметній основі, формування кінцевого поняття основоположними поняттями.</p> <p>Встановлення зв'язку між окремими поняттями, поглиблення розуміння поняття на міжпредметній основі, формування кінцевого поняття.</p>	4
6	<p>Зміст і структура освіти з основ здоров'я.</p> <p>Особливості викладання предмету «Основи здоров'я» у п'ятому класі.</p> <p>Особливості викладання предмету «Основи здоров'я» у шостому класі.</p> <p>Особливості викладання предмету «Основи здоров'я» у сьомому класі.</p> <p>Особливості викладання предмету «Основи здоров'я» у восьмому класі.</p> <p>Проведення тренінгових занять щодо профілактики ВІЛ/СНІДу</p> <p>Проведення тренінгових занять щодо профілактики куріння, споживання алкоголю та наркотиків серед школярів. Проведення позакласних заходів, спрямованих на формування навичок здорового способу життя.</p>	24
Разом		40

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ у дисципліну «Методика навчання основ здоров'я». Аналіз нормативно-правових документів які окреслюють напрями діяльності і заходи щодо формування здорового способу життя і безпечної поведінки у дітей та підлітків через систему загальної середньої освіти	4
2	Методологічні основи методики навчання основ здоров'я. Формування культури здоров'я особистості як навчально-виховний процес. Методи педагогічного дослідження, їх використання в практиці роботи вчителя «Основи здоров'я». Методи діагностики рівня здоров'я учнів.	6
3	Методи навчання основ здоров'я. Зміст та організація домашніх завдань на різних етапах вивчення предмету. Види, форми й методи контролю та оцінки ефективності навчального процесу. Особливості оцінювання знань, навичок та вмінь при вивченні «Основи здоров'я». Здоров'язберігаючі технології в навчальному процесі	6
4	Умови ефективної реалізації завдань предмету «Основи здоров'я». Положення школи сприяння здоров'ю.	4
5	Методика формування понять у межах курсу «Основи здоров'я» . Суть понять життєдіяльність, здоров'я, хвороба, третій стан, індивідуальна витривалість, саморегуляція, профілактика саморегуляція, профілактика	10
6	Зміст і структура освіти з основ здоров'я. Базовий навчальний план загальноосвітніх навчальних закладів. Інваріантна і варіативна складові в його структурі. Питання здоров'я в інших освітніх галузях. Навчальна програми з предмету «Основи здоров'я». Врахування вікових особливостей учнів при плануванні навчального матеріалу та добору форм і методів проведення занять в основній школі. Питання репродуктивного здоров'я і планування сім'ї - найактуальніші питання юнацького віку.	30
	Разом	60

7. Індивідуальні завдання.

Тема 1. Вступ у дисципліну «Методика навчання основ здоров'я».

Тема 2. Методологічні основи методики навчання основ здоров'я.

Тема 3. Методи навчання основ здоров'я.

Тема 4. Умови ефективної реалізації завдань «Основи здоров'я».

Тема 5. Методика формування понять у межах курсу «Основи здоров'я».

Тема 6. Зміст і структура освіти з основ здоров'я.

Шкала оцінювання; національна та ESCT

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТБ	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	B	задовільно	
61-67	E		
35-60	F	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F x	незадовільно без можливості повторного складання	не зараховано без можливості повторного складання

8. Методи навчання: словесні, наочні, практичні.

9. Методи контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять в усній та письмовій формах.

- Опитування.
- Перевірка завдань для самостійної роботи.
- Перевірка матеріалів самопідготовки.

Підсумковий контроль – залік (IV семестр – денна форма).

Теми контрольних робіт.

1. Здоров'я. Ознаки соціального, психічного та фізичного здоров'я.
2. Методи діагностики стану здоров'я школяра.
3. Вікова періодизація розвитку особистості.
4. Методи педагогічного дослідження та їх використання в практиці роботи основ здоров'я.
5. Традиційні та нетрадиційні методи навчальної діяльності.
6. Імітаційні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності.
7. Життєві навички. Визначення та характеристика.
8. Використання методів розвитку життєвих навичок у педагогічній практиці.
9. Особливості знань, навичок та вмінь при вивченні предмету «Основи здоров'я».
10. Особливості діяльності шкіл сприяння здоров'ю.
11. Суть понять життєдіяльність, хвороба, здоров'я, третій стан.
12. Навички міжособистісного спілкування, прийняття рішень та критичного мислення, самоуправління та вирішення певних проблем.
13. Навички, які сприятимуть попередженню вживання учнями алкоголю, тютюнових виробів, наркотиків.
14. Стратегія формування в учнів життєвих навичок.
15. Методи навчання можна використати для формування і розвитку життєвих навичок.
16. Мозковий штурм, рольова гра
17. Відмінності між іграми та імітаціями і ситуаційним аналізом конкретних ситуацій.
18. Дебати. Підготовка учнів до дебатів.
19. Відмінності традиційного навчання та навчання на основі життєвих навичок.
20. Тренінг. Структура тренінгу.
21. Методи навчання, які використовують під час тренінгу.
22. Способи передачі ВІЛ. Стадії розвитку СНІДу.
23. Групи ризику, щодо захворюваності на ВІЛ /СНІД?
24. Охарактеризуйте життєві навички, які необхідно формувати при вивченні тем, що стосуються ВІЛ та СНІДу.
25. Ресурсні матеріали, які використовує вчитель для уроків на яких вивчається тематика ВІЛ/СНІДу.
26. Визначте основні параметри проведення тренінгу щодо профілактики ВІЛ-інфікування та виховання толерантного ставлення.
27. Охарактеризуйте харчовий раціон та звички дітей та молоді.
28. Харчова піраміда. Групи харчових продуктів мають бути у харчовому раціоні.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Форма навчання	Поточне тестування та самостійна робота								Сума
	ЗМ 1				ЗМ 2				
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
Денна (усього балів)	0-10	0-10	0-10	0-20	0-10	0-20	0-10	0-10	100
Опитування на семінарах	0-5	0-5	0-5	0-10	0-5	0-10	0-5	0-5	
Конспекти самопідготовки	0-2	0-2	0-2	0-4	0-2	0-4	0-2	0-2	
Самостійні роботи	0-3	0-3	0-3	0-6	0-3	0-6	0-3	0-3	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
61-67	E		
35-60	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення.

Змістовий модуль 1. Здоров'я і якість життя

Теми та зміст семінарських занять

Тема 1. Вступ у дисципліну «Методика навчання основ здоров'я».

Нормативно-правова база формування здорового способу життя і безпечної поведінки у дітей та підлітків через систему шкільної освіти.

Самостійна робота

1. Вступ у дисципліну «Методика навчання основ здоров'я».

2. Аналіз нормативно-правових документів які окреслюють напрями діяльності і заходи щодо формування здорового способу життя і безпечної поведінки у дітей та підлітків через систему загальної середньої освіти/

Тема 2. Методологічні основи методики навчання основ здоров'я.

Методи діагностики рівня здоров'я учнів, вивчення індивідуальних показників фізичного здоров'я і розроблення паспорта здоров'я.

Самостійна робота

1. Методологічні основи методики навчання основ здоров'я. Формування культури здоров'я особистості як навчально-виховний процес.

2. Методи педагогічного дослідження, їх використання в практиці роботи вчителя «Основи здоров'я». Методи діагностики рівня здоров'я учнів.

Тема 3 Методи навчання основ здоров'я. Активні методи навчання. Навчання здорового способу життя на засадах розвитку відповідних навичок.

Тренінг як метод групового навчання.

Самостійна робота

1. Методи навчання основ здоров'я. Зміст та організація домашніх завдань на різних етапах вивчення предмету.

2. Види, форми й методи контролю та оцінки ефективності навчального процесу. Особливості оцінювання знань, навичок та вмінь при вивченні «Основи здоров'я». Здоров'язберігаючі технології в навчальному процесі/

Тема 4. Умови ефективної реалізації завдань предмету «Основи здоров'я».

Принципи та положення діяльності шкіл, що працюють за проектами «Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю», «Школа здоров'я» та «Школа дружня до дитини». Співпраця з батьками та громадськими організаціями.

Самостійна робота

1. Умови ефективної реалізації завдань предмету «Основи здоров'я».

2. Положення школи сприяння здоров'ю.

Змістовий модуль 2. Теоретико-методологічні засади збереження здоров'я.

Спосіб життя та стан здоров'я

Тема 5. Методика формування понять у межах курсу «Основи здоров'я». Технологія поетапного формування понять: ознайомлення з основоположними поняттями. Встановлення зв'язку між окремими поняттями, поглиблення розуміння поняття на міжпредметній основі, формування кінцевого поняття основоположними поняттями. Встановлення зв'язку між окремими поняттями, поглиблення розуміння поняття на міжпредметній основі, формування кінцевого поняття.

Самостійна робота

1. Методика формування понять у межах курсу «Основи здоров'я» .
2. Суть понять життєдіяльність, здоров'я, хвороба, третій стан, індивідуальна витривалість, саморегуляція, профілактика саморегуляція, профілактика

Тема 6. Зміст і структура освіти з основ здоров'я.

Проведення тренінгових занять щодо профілактики ВІЛ/СНІДу, профілактики куріння, споживання алкоголю та наркотиків серед школярів. Проведення позакласних заходів, спрямованих на формування навичок здорового способу життя.

Самостійна робота

1. Зміст і структура освіти з основ здоров'я. Базовий навчальний план загальноосвітніх навчальних закладів, інваріантна і варіативна складові в його структурі.
2. Навчальна програми з предмету «Основи здоров'я». Врахування вікових особливостей учнів при плануванні навчального матеріалу та добору форм і методів проведення занять.

12. Рекомендована література.

Основна

1. Булич Е.Г. Здоровье человека: биологическая основа жизнедеятельности и двигательная активность в ее стимуляции / Е. Г. Булич, И. В. Муравов. - К. : Олимпийская литература, 2003. - 423 с.
2. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. Основи здоров'я. 5клас: посібник для вчителя .- К.: Алатон. 2008. - 212 с.
3. Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Симонова К.М., Венжега К.В. Основи здоров'я. 5клас: Методика, тематичний план, тестові завдання для оцінювання навчальних досягнень учнів. - К.: Алатон. 2008. - 84с.
4. Воронцова Т. В. Захисти себе від ВІЛ : методичний посібник для педагога-тренера / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко . - Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2012. - 208 с.

5. Воронцова Т. В. Захисти себе від ВІЛ, тренінги життєвих навичок : посібник для учнів старшого підліткового та юнацького віку (15 - 18 років) за програмою тренінгового курсу «Формування здорового способу життя та профілактика ВІЛ» / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко . - Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2012. - 168 с.

6. Демченко І. Л. Основи здоров'я: моніторинг і оцінка впровадження навчальної програми : навчально-методичний посібник для методистів і учителів загальноосвітніх навчальних закладів /І. Л. Демченко, К. С. Костенко, К. Поп - К., 2006. - 82с.

7. Здорова школа: аспекти освітньої політики : навч. посіб. / авт. кол. : Шиян О. І., Павлова Ю. О., Іванова М. А. [та ін.] ; за наук. ред. Олени Шиян. - Л., 2010. - 216 с.

8. Соціально-просвітницькі тренінги з формування мотивації до здорового способу життя та профілактики ВІЛ/СНІДу : навчально-методичний посібник для викладачів валеології, основ медичних знань та безпеки життєдіяльності, вчителів основ здоров'я, студентів вищих навчальних закладів С. В. Страшко, Л. А. Животовська, О. Д. Гречишкіна [та ін.] - К.: Освіта України, 2006. - 260 с.

Додаткова

1. Волинець Л. С. Права дитини в Україні: проблеми та перспективи. - К. : Логос, 2000. - 74 с.

2. Єресько О. В. Особливості змісту шкільного предмета «Основи здоров'я» / О. В. Єресько // Основи здоров'я і фізична культура. - 2005. - №2 - с. 8-11.

3. Навчання здоровому способу життя на засадах розвитку навичок через систему шкільної освіти: оцінка ситуації/ О.М.Балакірева, Л.С.Ващенко, О.Т.Сакович [та ін.] - К.: Держав, ін-т проблем сім'ї та молоді. - 2004. -108 с.

4. Рівень і тенденції поширення тютюнокуріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед учнівської молоді України / О. М. Балакірева, Т. В. Бондар, Н. О. Рингач [та ін.] - К.: Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка, 2008. - 152 с.

5. Формування здорового способу життя молоді: Проблеми і перспективи / Яременко О., Балакірева О., Вакуленко О. [та ін.] - К.: Укр. ін-т соціальних досліджень, 2000. - 207 с.

6. Формування навичок здорового способу життя у дітей і підлітків: За проектом «Діалог» : Навч.-метод. посіб./ О. В.Вінда, О. П.Коструб, І. Г.Сомова [та ін.]. - 3-тє вид., К., 2004. - 284с.